Βασικοί τύποι κινηματογραφικών ταινιών

Ντοκιμαντέρ και μυθοπλασία · Ταινίες εμψύχωσης · Πειραματικές ταινίες

Τρεις μεγάλες κατηγορίες

Κάθε κατηγορία έχει διαφορετική σχέση με την πραγματικότητα, την κίνηση και την αφήγηση.

1

Ντοκιμαντέρ και μυθοπλασία

Καταγραφή και ερμηνεία του πραγματικού, ή κατασκευή μιας φανταστικής ιστορίας.

Παράδειγμα *D. Vertov, Man with a Movie Camera*

2

Ταινίες εμψύχωσης

Η κίνηση δημιουργείται καρέ προς καρέ, με σχέδια, αντικείμενα ή και ανθρώπους.

Παράδειγμα *N. McLaren, Neighbours*

3

Πειραματικές ταινίες

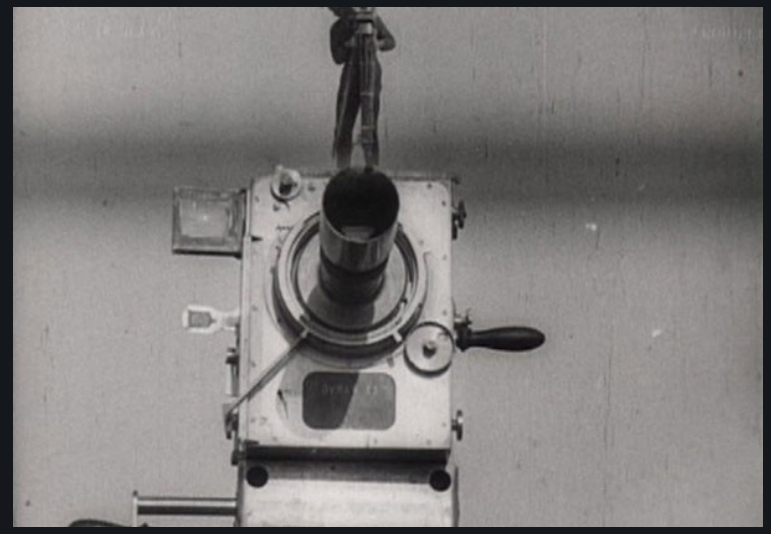
Διερευνούν τη μορφή, τον χρόνο και την κίνηση, έξω από τις συμβάσεις της αφήγησης.

Παράδειγμα *M. Deren, A Study in Choreography for Camera*

Man with a Movie Camera

Dziga Vertov · Σοβιετική Ένωση, 1929

Για συζήτηση

Τι μας δείχνει η ταινία: την πόλη ή την ίδια την κάμερα; Είναι ντοκιμαντέρ ή κάτι άλλο;

▶ Man with a Movie Camera

Neighbours

Norman McLaren · Καναδάς, 1952

Ηθοποιοί φωτογραφίζονται καρέ προς καρέ και «κινούνται» σαν αντικείμενα: ταινία εμψύχωσης με ανθρώπους.

Πώς διαφέρει η κίνηση εδώ από μια ταινία με ηθοποιούς σε κανονική λήψη;

▶ Neighbours

A Study in Choreography for Camera

Maya Deren · ΗΠΑ, 1945

Ένας χορευτής κινείται και η κάμερα «χορογραφεί» το πλάνο: η κίνηση ενώνεται μέσα από το μοντάζ, όχι μέσα από την αφήγηση μιας ιστορίας.

Λέει η ταινία μια ιστορία; Τι οργανώνει τα πλάνα, αν όχι η πλοκή;

▶ A Study in Choreography for Camera

Τα στάδια της παραγωγής

Προπαραγωγή · Παραγωγή · Μεταπαραγωγή

Από την ιδέα στην ταινία

1

Προπαραγωγή

preproduction

Σχεδιασμός και οργάνωση: σενάριο, οικονομικά, συνεργάτες, εξοπλισμός.

→

2

Παραγωγή

production

Το διάστημα των γυρισμάτων, δηλαδή της δημιουργίας της ταινίας.

→

3

Μεταπαραγωγή

postproduction

Μοντάζ, ηχητική επένδυση, τίτλοι και ειδικά εφέ.

Τα στάδια δεν είναι αυστηρά διαχωρισμένα: οι εργασίες της μεταπαραγωγής ξεκινούν ήδη από τα γυρίσματα.

Πριν από την προπαραγωγή: ανάπτυξη (development)

Η ιδέα δεν γίνεται αυτομάτως ταινία — περνά από δοκιμές, επιλογές και διαπραγματεύσεις.

1 · Ανάπτυξη ιδέας

Logline και σύνοψη

Έρευνα και πιθανή επιλογή δικαιωμάτων

Καθορισμός κοινού, ύφους και εφικτότητας

2 · Διαδοχικές εκδοχές

Treatment και drafts σεναρίου

Σχόλια από παραγωγό, σκηνοθέτη ή χρηματοδότη

Αναθεωρήσεις που μπορεί να αλλάξουν τη δομή

3 · Pitching και χρηματοδότηση

Παρουσίαση σε παραγωγούς, κανάλια, πλατφόρμες ή φορείς

Αναζήτηση συνεργατών και πόρων

Απόφαση: προχωρά, αναβάλλεται ή σταματά

Κρίσιμη διάκριση: development ≠ preproduction. Στην ανάπτυξη ελέγχεται αν και με ποια μορφή θα γίνει το έργο· στην προπαραγωγή οργανώνονται συγκεκριμένα τα γυρίσματα.

Ερώτημα συζήτησης: Ποιος έχει τη δύναμη να ζητήσει αλλαγές στο σενάριο — και με ποια κριτήρια;

Προπαραγωγή

Μπορεί να είναι το μεγαλύτερο στάδιο σε χρονική διάρκεια.

1 Οικονομικός σχεδιασμός

Ο προϋπολογισμός και η χρηματοδότηση της ταινίας.

2 Οργάνωση γυρισμάτων

Λεπτομερής κατανομή των εργασιών που θα συμβούν στα γυρίσματα.

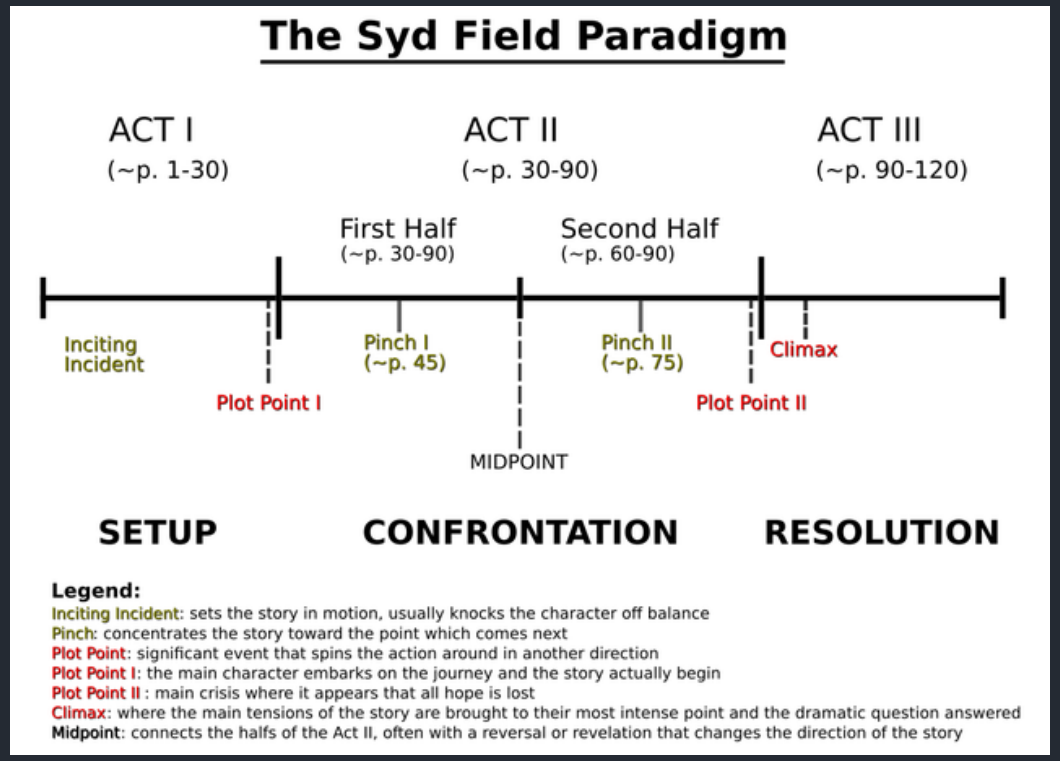
3 Ιδέα και σενάριο

Ο σκηνοθέτης και/ή ο παραγωγός συνεργάζονται με τον σεναριογράφο, ώστε η ιδέα να πάρει μορφή.

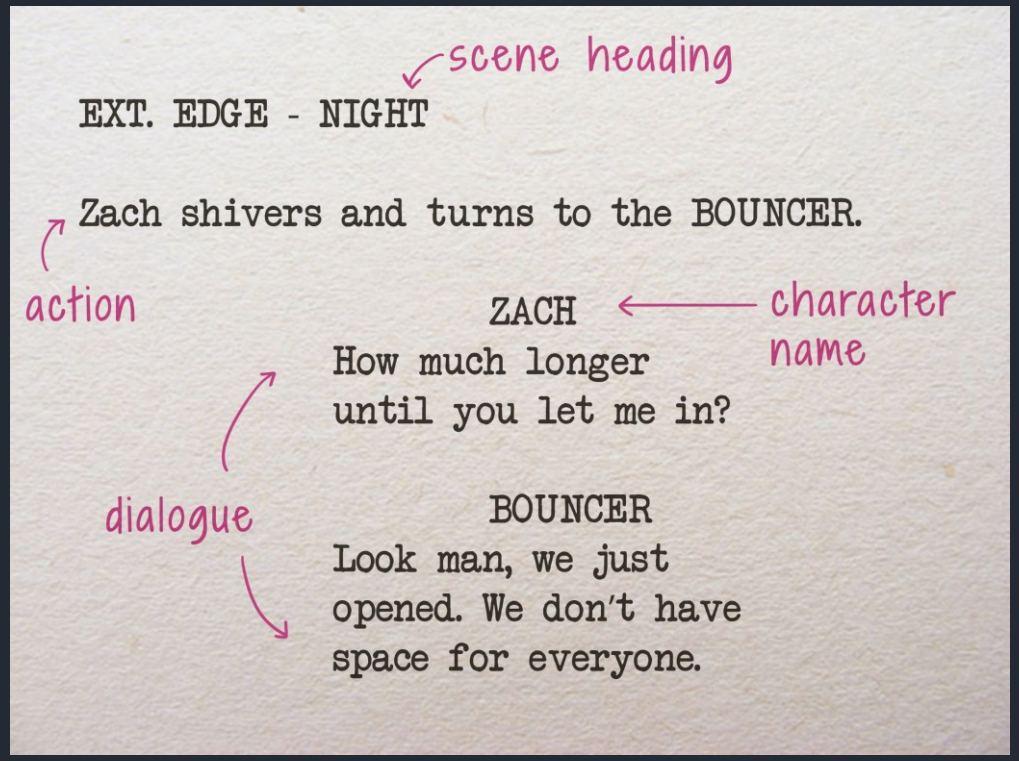
4 Συνεργάτες και εξοπλισμός

Επιλογή των απαραίτητων συνεργατών και του εξοπλισμού· συντονισμός όλων των στοιχείων της παραγωγής.

Το σενάριο: δομή και μορφή

Δομή τριών πράξεων (Syd Field): έναρξη, αντιπαράθεση, λύση.

Μορφή σεναρίου: επικεφαλίδα σκηνής, δράση, όνομα χαρακτήρα, διάλογος.

Βασικές αρχές σεναρίου

Τα στοιχεία που συνθέτουν κάθε σεναριακή ιδέα.

1 Εισαγωγή

Η πρώτη σκηνή παρουσιάζει τον κόσμο της ταινίας. Ποιος είναι ο ήρωας, πού βρίσκεται και ποια είναι η «κανονική» ζωή του πριν αλλάξει κάτι;

2 Χώρος και χρόνος

Κάθε σκηνή τοποθετείται σε ένα συγκεκριμένο μέρος και χρονική στιγμή. Αυτό δεν είναι μόνο λεπτομέρεια: χώρος και χρόνος δημιουργούν ατμόσφαιρα και νόημα.

3 Χαρακτήρες

Ο πρωταγωνιστής έχει έναν στόχο. Ο ανταγωνιστής (ή η κατάσταση) τον εμποδίζει. Οι δευτερεύοντες χαρακτήρες αποκαλύπτουν νέες πτυχές του κεντρικού ήρωα.

4 Σύγκρουση

Η σύγκρουση είναι η κινητήρια δύναμη της ιστορίας. Μπορεί να είναι εξωτερική (με άλλον χαρακτήρα ή κατάσταση) ή εσωτερική (με τον εαυτό του).

5 Εξέλιξη

Κάθε σκηνή πρέπει να αλλάζει κάτι: την κατάσταση, τη σχέση ή τον χαρακτήρα. Αν δεν αλλάζει τίποτα, η σκηνή δεν χρειάζεται.

6 Κατάληξη

Η ιστορία κλείνει όταν η σύγκρουση επιλύεται — είτε τελειώνει καλά, είτε άσχημα, είτε μένει ανοιχτή. Η κατάληξη πρέπει να είναι αποτέλεσμα των επιλογών των χαρακτήρων.

Η δομή τριών πράξεων: τα σημεία-κλειδιά

Κάθε σημείο εκπληρώνει μια συγκεκριμένη λειτουργία στην αφήγηση.

Setup

Δέση

σ. 1–30

Παρουσίαση κόσμου, ήρωα, βασικής κατάστασης.

Inciting Incide

~σ. 10–15

Γεγονός που ανατ
την ισορροπία. Ο ι
δεν μπορεί να μείν
ακίνητος.

Plot Point I

Κρίσιμη Σκηνή I

~σ. 25–30

Πρώτη μεγάλη ανατροπή που οδηγεί τον ήρωα στη Β΄ πράξη.

Midpoint

Κεντρικό σημείο

~σ. 60

Κεντρικό σημείο της Β΄ πράξης· η κατάσταση αλλάζει ριζικά.

Plot Point II

Κρίσιμη Σκηνή II

~σ. 85–90

Χαμηλότερη στιγμή του ήρωα· οδηγεί στην κορύφωση.

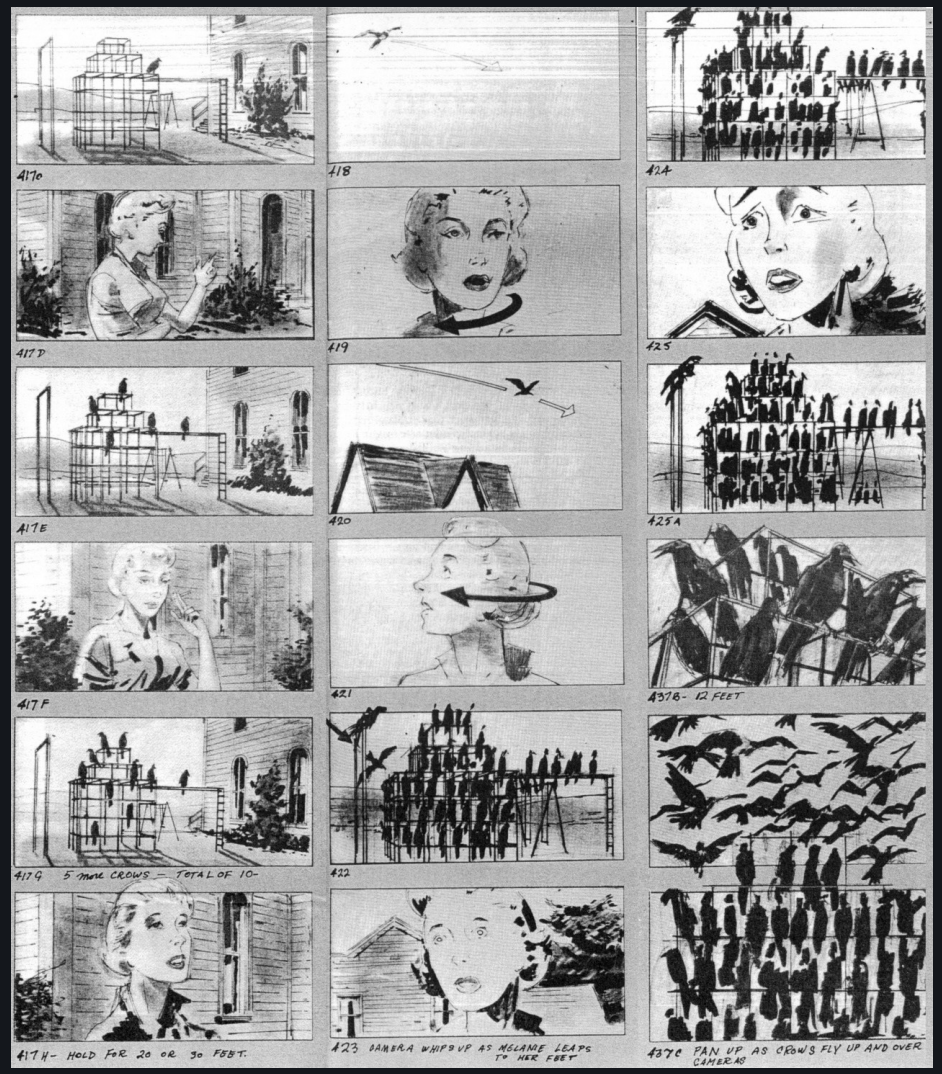
Climax / Resolution

Κορύφωση / Λύση

σ. 90–120

Η σύγκρουση επιλύεται· ο ήρωας αλλάζει ή αποτυγχάνει.

Από το σενάριο στο storyboard: The Birds

The Birds

Alfred Hitchcock · ΗΠΑ, 1963

Το storyboard μεταφράζει το σενάριο σε διαδοχικά σκίτσα: δείχνει μέγεθος πλάνου, γωνία κάμερας και κίνηση πριν ξεκινήσουν τα γυρίσματα.

Πώς αλλάζει η ταινία όταν ο σκηνοθέτης σχεδιάζει κάθε πλάνο πριν γυρίσει; Τι χάνεται ή κερδίζεται;

► Η σκηνή στο σχολείο (YouTube)

Οι ειδικότητες μιας κινηματογραφικής παραγωγής

Μια ταινία είναι πάντα συλλογικό έργο: δεκάδες ειδικότητες σε τέσσερα μεγάλα τμήματα.

Σκηνοθεσία

Σκηνοθέτης · Βοηθός σκηνοθέτη · Επόπτρια σεναρίου (Σκριπτ) · Ντεκουπαδόρος

Εικόνα και φωτισμός

Διευθυντής φωτογραφίας (ΔΦ) · Χειριστής κάμερας · Βοηθός κάμερας (Κλαπέρ) · Ηλεκτρολόγοι (Γκαφερ, Μπεστ μπόι)

Ήχος

Ηχολήπτης · Μπουμίστας · Μοντέρ ήχου · Σχεδιαστής ήχου

Μεταπαραγωγή

Μοντέρ εικόνας · Βοηθός μοντέρ · Εφέ (VFX) · Τίτλοι και γραφικά

Εκτός από αυτά: παραγωγός, σεναριογράφος, ενδυματολόγος, σκηνογράφος, μακιγιέρ, μουσικός σύνθεσης και πολλοί ακόμα.

Ο/Η παραγωγός: κάτι περισσότερο από τη χρηματοδότηση

Ο ρόλος συνδυάζει δημιουργικές, οργανωτικές, οικονομικές και θεσμικές αποφάσεις.

Δημιουργική ανάπτυξη

Συμμετέχει στην επιλογή και εξέλιξη του σεναρίου

Συγκροτεί βασική δημιουργική ομάδα

Συζητά το ύφος και την εφικτότητα του έργου

Οργάνωση και πόροι

Καταρτίζει ή επιβλέπει προϋπολογισμό και χρηματοδότηση

Συντονίζει συμβάσεις, χρονοδιάγραμμα και βασικές δεσμεύσεις

Διαχειρίζεται κινδύνους και αλλαγές

Λήψη αποφάσεων

Επιλέγει ή εισηγείται σκηνοθέτη και βασικούς συνεργάτες

Διαπραγματεύεται με χρηματοδότες και διανομείς

Συμμετέχει στις αποφάσεις για το τελικό μοντάζ, ανάλογα με τη σύμβαση και το πλαίσιο

Παραγωγός ≠ απλώς «αυτός που βρίσκει χρήματα». Είναι υπεύθυνος/η για να καταστεί το έργο εφικτό και να φτάσει στο κοινό.

Η εξουσία του/της παραγωγού δεν είναι ίδια σε κάθε παραγωγή: εξαρτάται από το μοντέλο χρηματοδότησης, τις συμβάσεις, τα δικαιώματα τελικής έγκρισης και τη διαπραγματευτική ισχύ των δημιουργών.

Εισαγωγή στις Οπτικοακουστικές Τέχνες · Ενότητα 3

Ο/Η παραγωγός σε στούντιο και στον κινηματογράφο δημιουργού

Δύο χρήσιμα μοντέλα σύγκρισης — όχι απόλυτες κατηγορίες.

Μεγάλα στούντιο / εμπορικές παραγωγές

- Μεγαλύτεροι προϋπολογισμοί και σύνθετη ιεραρχία
- Συχνά πολλοί παραγωγοί με διαφορετικές αρμοδιότητες
- Έμφαση σε χρονοδιάγραμμα, αγορά, κοινό και απόδοση επένδυσης
- Ο έλεγχος του τελικού cut μπορεί να ανήκει στο στούντιο ή να ορίζεται συμβατικά
- Δημιουργικές αποφάσεις επηρεάζονται από χρηματοδότηση και διανομή

Κινηματογράφος δημιουργού / ανεξάρτητη παραγωγή

- Συχνά μικρότερη ομάδα και πιο περιορισμένοι πόροι
- Ο παραγωγός μπορεί να λειτουργεί ως στενός συνεργάτης του/της σκηνοθέτη/ριας
- Μεγαλύτερη έμφαση στην καλλιτεχνική πρόθεση και στην εξεύρεση κατάλληλης χρηματοδότησης
- Πρακτικοί συμβιβασμοί σε χρόνο, τοποθεσίες και μέσα
- Η δημιουργική αυτονομία δεν είναι δεδομένη: εξαρτάται από συμβάσεις και χρηματοδότες

Κεντρική ένταση: ποιος/ποια προστατεύει το όραμα της ταινίας και ποιος/ποια λογοδοτεί για το κόστος και την ολοκλήρωσή της;

Παραγωγή και σκηνοθετική ομάδα

Το στάδιο της παραγωγής είναι το διάστημα των γυρισμάτων, της δημιουργίας της ταινίας.

Σκηνοθέτης

Έχει τη συνολική καλλιτεχνική ευθύνη για το αποτέλεσμα. Οφείλει να κάνει κατανοητό το όραμά του σε όλους τους συνεργάτες.

Βοηθός σκηνοθέτη

Συντονίζει το συνεργείο και, με βάση το ντεκουπάζ, ορίζει το όρντινο: το πρόγραμμα των γυρισμάτων της επόμενης μέρας.

Επόπτρια σεναρίου

Παρακολουθεί τα γυρίσματα (το «σκριπτ») και διασφαλίζει τη συνέχεια των σκηνών όταν υπάρχουν διακοπές.

Μια τυπική μέρα γυρισμάτων

Η σειρά και οι χρόνοι διαφέρουν ανάλογα με το έργο, το συνεργείο και τις συνθήκες.

Πριν από την άφιξη

Διαβάζουμε το call sheet / όρντινο: ώρα κλήσης, διεύθυνση, σκηνές, cast, μετακινήσεις, στοιχεία επικοινωνίας.

Άφιξη και προετοιμασία

Έλεγχος παρουσιών, μακιγιάζ/κοστούμια, στήσιμο φωτισμού, κάμερας και ήχου.

Blocking

Σκηνοθέτης και ηθοποιοί οργανώνουν κινήσεις, θέσεις και διαδρομές μέσα στον χώρο.

Rehearsal και τεχνικός έλεγχος

Πρόβα, εστίαση, φωτισμός, ήχος, έλεγχος συνέχειας και ασφάλειας.

Takes

Λήψεις της σκηνής· σημειώσεις για καλές λήψεις, προβλήματα και πιθανές επαναλήψεις.

Moving on / αλλαγή σκηνής

Το συνεργείο μετακινείται στην επόμενη ρύθμιση ή σκηνή. Η βοηθός/ο βοηθός σκηνοθέτη παρακολουθεί το πρόγραμμα.

Παράλληλα: η επόπτρια σεναρίου καταγράφει τη συνέχεια, η παραγωγή παρακολουθεί χρόνο/πόρους και το υλικό οργανώνεται για τη μεταπαραγωγή.

Τα βασικά sheets και έγγραφα των γυρισμάτων

Τα έντυπα/αρχεία κάνουν το σχέδιο εφαρμόσιμο και κρατούν κοινή εικόνα για όλο το συνεργείο.

Call sheet / Όρντινο

Ημερήσιο πρόγραμμα: ώρες κλήσης, τοποθεσία, σκηνές, ηθοποιοί, καιρός, μετακινήσεις, επαφές έκτακτης ανάγκης.

Script breakdown

Ανάλυση σεναρίου ανά σκηνή: ηθοποιοί, κοστούμια, σκηνικά, props, ειδικά στοιχεία, ανάγκες και περιορισμοί.

Shot list / Ντεκουπάζ

Λίστα πλάνων ή σκηνοθετική ανάλυση: μέγεθος, γωνία, κίνηση κάμερας και βασικές απαιτήσεις λήψης.

Continuity / Script notes

Σημειώσεις συνέχειας: θέσεις, κινήσεις, βλέμματα, αντικείμενα, κοστούμια και στοιχεία που πρέπει να ταιριάζουν μεταξύ λήψεων.

Camera & sound reports

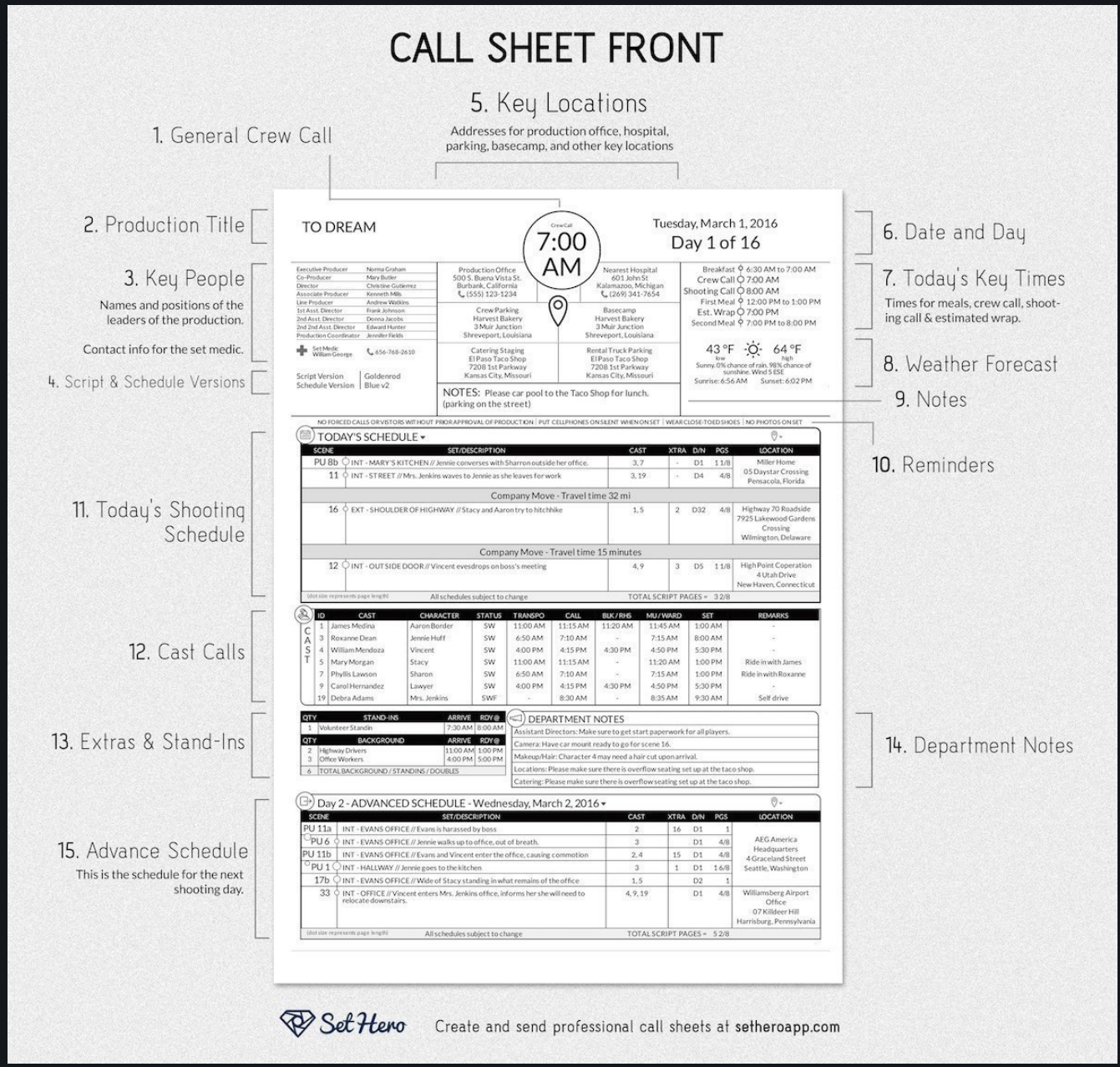
Καταγραφή λήψεων, κάρτας/αρχείου, ήχου, τεχνικών προβλημάτων και χρήσιμων σημειώσεων για το μοντάζ.

Daily production report

Τι γυρίστηκε, τι έμεινε, αποκλίσεις από το πρόγραμμα, ώρες εργασίας και ζητήματα που επηρεάζουν την επόμενη μέρα.

Δεν χρησιμοποιεί κάθε παραγωγή ακριβώς τα ίδια έντυπα ή ονομασίες. Το call sheet/όρντινο είναι το βασικό ημερήσιο σημείο αναφοράς· τα υπόλοιπα προσαρμόζονται στις ανάγκες της παραγωγής.

CALL SHEET FRONT

Μεταπαραγωγή

Οι εργασίες της μεταπαραγωγής ξεκινούν ήδη από τα γυρίσματα.

Μοντέρ	Ταξινομεί το καθημερινό υλικό των γυρισμάτων.
Βοηθός μοντέρ	Συγχρονίζει εικόνα και ήχο · πρώτη συναρμολόγηση πλάνων.
Τελικό μοντάζ	Σε συνεργασία με τον σκηνοθέτη. Άλλες ομάδες: τίτλοι και εφέ.
Μοντέρ ήχου	Ηχητικά εφέ και διάλογοι.

Μετά τη μεταπαραγωγή: διανομή και προβολή

Η ολοκλήρωση της ταινίας δεν ταυτίζεται με την πρόσβαση του κοινού σε αυτήν.

Φεστιβάλ

Πρώτη προβολή, κριτική και επαγγελματική δικτύωση. Η συμμετοχή δεν εγγυάται εμπορική διανομή.

Κινηματογραφική αίθουσα

Προγραμματισμός αιθουσών, καμπάνια, εισιτήρια και διάρκεια προβολής.

Streaming

Διάθεση σε συνδρομητικές ή άλλες πλατφόρμες, συχνά με διαφορετικούς όρους και παράθυρα εκμετάλλευσης.

VOD

Ενοικίαση ή αγορά ψηφιακής προβολής, ανάλογα με την υπηρεσία και τη συμφωνία.

Η διανομή επηρεάζει ποιο κοινό θα δει την ταινία, πότε, σε ποιο πλαίσιο και με ποια οικονομική απόδοση.

Ερώτημα: Πώς αλλάζουν η διάρκεια, η μορφή και η προώθηση μιας ταινίας όταν προορίζεται για αίθουσα, φεστιβάλ ή πλατφόρμα;

Τι σημαίνει «επιτυχημένη ταινία»;

Η επιτυχία δεν έχει ένα ενιαίο μέτρο — εξαρτάται από τους στόχους και το πλαίσιο.

Καλλιτεχνική επιτυχία

Πρωτοτυπία, συνοχή μορφής και περιεχομένου, ισχυρή σκηνοθετική πρόταση, δυνατότητα να προκαλέσει σκέψη ή συναίσθημα.

Εμπορική επιτυχία

Εισιτήρια, έσοδα, πωλήσεις δικαιωμάτων, αριθμός θεατών ή απόδοση σε σχέση με τον προϋπολογισμό.

Πολιτισμική / κοινωνική επίδραση

Δημόσια συζήτηση, κριτική αναγνώριση, επιρροή σε άλλους δημιουργούς ή διάρκεια στον χρόνο.

Οι δείκτες μπορεί να συγκρούονται: μια ταινία μπορεί να έχει μικρό κοινό αλλά μεγάλη καλλιτεχνική επίδραση — ή υψηλά έσοδα χωρίς ευρεία κριτική αποδοχή.

Συζήτηση: Ποιος ορίζει την επιτυχία — ο/η δημιουργός, ο/η παραγωγός, ο διανομέας, οι κριτικοί ή οι θεατές;

Άσκηση: «Η Φωτογραφία»

Στόχος: να αναπτύξετε μια σύντομη σεναριακή ιδέα με βασικά στοιχεία πλοκής και σύγκρουσης.

1 Κεντρικό θέμα

Επιλέξτε ένα θέμα που ενσωματώνει σύγκρουση, π.χ. «Η Χαμένη Φωτογραφία».

2 Χαρακτήρες

Δημιουργήστε δύο κύριους χαρακτήρες με αντίθετους στόχους ή αξίες.

3 Σύγκρουση

Περιγράψτε τη σύγκρουση που προκύπτει από την αλληλεπίδραση των χαρακτήρων και του κεντρικού αντικειμένου.

4 Θέμα και μήνυμα

Προσδιορίστε το κύριο μήνυμα ή θέμα που θέλετε να εξερευνήσετε.

Η πλοκή σε 150–200 λέξεις

Γράψτε μια σύντομη περιγραφή με αρχή, μέση και κατάληξη.

1

Αρχή

Πώς γνωρίζονται οι χαρακτήρες και ποια είναι η σημασία της φωτογραφίας.

2

Μέση

Η ανάπτυξη της σύγκρουσης και οι διαφορετικές αντιδράσεις των χαρακτήρων.

3

Κατάληξη

Πώς επιλύεται η σύγκρουση ή αν παραμένει ανοικτή.

Έκταση: 150–200 λέξεις

Άσκηση «Η Φωτογραφία»: ερωτήσεις προετοιμασίας

1. Η φωτογραφία

Τι απεικονίζει η φωτογραφία και γιατί είναι σημαντική για την ιστορία;

2. Ο πρώτος χαρακτήρας

Τι θέλει να πετύχει ο πρώτος χαρακτήρας και γιατί;

3. Ο δεύτερος χαρακτήρας

Τι θέλει να πετύχει ο δεύτερος χαρακτήρας και σε τι διαφέρει ο στόχος του από εκείνον του πρώτου;

4. Η σύγκρουση

Ποιο γεγονός προκαλεί τη σύγκρουση μεταξύ των δύο χαρακτήρων;

5. Η εξέλιξη

Ποιο γεγονός, ποια αποκάλυψη ή ποια απόφαση αλλάζει την πορεία της ιστορίας;

6. Η κατάληξη

Πώς ολοκληρώνεται η ιστορία; Επιλύεται η σύγκρουση ή παραμένει ανοιχτή; Τι έχει αλλάξει για τους χαρακτήρες;

Τελικό βήμα: Με βάση τις απαντήσεις σας, γράψτε την πλοκή σε 150–200 λέξεις, με αρχή, μέση και κατάληξη. Η εξέλιξη πρέπει να προκύπτει από τις πράξεις και τις αποφάσεις των χαρακτήρων.